

Formativní hodnocení v distanční výuce na 1. stupni

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Sylva Peclinovská

Název školy, na níž autor působí: ZŠ Planá nad Lužnicí

II. Kontext:

Cílová skupina: 5. ročník

Předmět, v němž byla technika realizována: člověk a jeho svět v propojení na český jazyk a výtvarnou výchovu

Další relevantní informace: Předložený materiál vznikl v rámci distanční výuky na jaře 2020, ale lze jej využít také v prezenčních hodinách. Ačkoliv byl realizován u žáků v 5. ročníku, je zařaditelný i na jiných stupních vzdělávání. Struktura práce spolu s využíváním jednotlivých technik je aplikovatelná i na další témata, a to nejen ve vzdělávací oblasti člověk a jeho svět. Metodika práce je volena tak, aby práce žáků v rámci tématu směřovala též k naplnění některých výstupů v rámci digitální kompetence dle nové úpravy RVP z roku 2021.

Třídu, o jejíž práci se předložený materiál opírá, jsem přebírala až ve 2. polovině 4. ročníku. Avšak i předchozí paní učitelka se snažila děti vést v konstruktivistickém duchu, tedy žáci již od prvního ročníku dostávali hodně prostoru pro vlastní objevy a aktivně se spolupodíleli na procesu učení. Byli zvyklí samostatně přistupovat k zadaným úkolům a řídit si své učení. V nižších ročnících také často pracovali v rámci center aktivit, která byla založená zejména na vrstevnickém učení. Ve stejném duchu jsem se snažila na práci se třídou navázat i já.

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Materiál představuje ukázkou dlouhodobější práce žáků v rámci jednoho tématu. Ve svých jednotlivých fázích se tedy dotýká celé řady postupů v rámci formativního hodnocení, a to práce s cíli a kritérii hodnocení, poskytování zpětné vazby žákovi i vrstevnického hodnocení, reflexe a sebehodnocení žáka.

Postup zavádění a realizace postupu formativního hodnocení

Materiál představuje sled jednotlivých kroků, jak žáci pracovali v rámci tématu Vývoj života na Zemi, které si sami zvolili. Při plánování učiva na začátku pololetí jsem totiž společně se třídou procházela ŠVP a říkali jsme si, jaká témata nás v rámci předmětu člověk a jeho svět ve 2. pololetí ještě čekají. Vzhledem k tomu, že již byli v 5. ročníku a ukončovali 1. stupeň, zajímalo mě, co jim ve výuce chybělo, jaká témata jim přišla zajímavá, která nadbytečná a o čem by se chtěli dozvědět více. A z našeho rozhovoru mimo jiné vyvstal postesek, že se ještě nikdy neučili o dinosaurech, a přitom tuto éru vývoje života na Zemi považují za velmi zajímavou. Domluvili jsme se tedy, že do učiva ve 2. pololetí zařadíme i toto téma.

Následující body představují výčet jednotlivých kroků podle toho, jak jsme na tématu pracovali.

1. Nastavení cíle a kritérií pro hodnocení, zadání práce žákům a domluva termínu pro odevzdání

Cíl práce byl nastaven učitelem a žáci s ním byli dopředu seznámeni nejen ústně, ale i prostřednictvím dopisu vzhledem k distanční formě vzdělávání. Spolu s tím byli žáci též seznámeni s kritérii, podle nichž bude práce hodnocena. Dopředu byl též v kooperaci se žáky nastaven termín, do kdy je nutné dokončené práce odevzdat.

(viz příloha 1)

2. Prezentace práce a vrstevnické hodnocení

Každý žák měl za úkol ústně prezentovat jen téma práce a formu, kterou pro jeho zpracování využil. Tedy představit svou práci pro základní orientaci v ní. Další prezentování prací proběhlo přes aplikaci Seesaw, kam žáci své práce vložili tak, aby k nim měli přístup ostatní. Zde pak všichni měli za úkol si jednotlivé práce podrobně projít a seznámit se s jejich obsahem.

(viz příloha 2)

V další fázi tedy měli žáci několik dní na to, aby si všechny práce prošli a alespoň k polovině z nich udělali komentář, co by na dané práci vyzdvihli nebo naopak co jim v nich chybělo nebo čemu nerozuměli.

(viz příloha 3)

3. Práce s vrstevnickým hodnocením

V rámci společné diskuse měli žáci posoudit, který z komentářů od spolužáků byl pro ně nejprínosnější.

4. Zpětná vazba od učitele a hodnocení na základě splnění jednotlivých kritérií

Hodnocení proběhlo na základě písemné zpětné vazby od učitele. Východiskem pro hodnocení byla dopředu nastavená kritéria při zadávání práce.

(viz příloha 4)

5. Reflektivní dotazník

Na závěr žáci vyplňovali reflektivní dotazník prostřednictvím Google Forms.

(viz příloha 5)

Reflexe učitele

Jako nejvíce přínosné v této práci oceňuji to, že si žáci sami volili v rámci širšího okruhu téma, kterým se chtějí zabývat a o němž by se chtěli něco dozvědět. Vnitřní motivace k danému tématu pak vedla k propracovaným výstupům a mnozí se tématem zabývali i nad rámec zadání. Někteří v práci na tématu pokračovali ještě po jejím uzavření.

Dále by chtělo na tuto práci navázat dalšími podněty k vrstevnickému hodnocení a sledováním, zda se jazyk žáků postupně vytříbuje a více konkretizuje, aby vzájemné komentáře byly pokud možno co nejpřínosnější.

Práci s kritérii hodnocení by bylo možné přesunout také na žáky. Na základě nastavených kritérií by tedy žák mohl nejprve hodnotit svou práci sám, následně získat zpětnou vazbu od spolužáků a poté případně od učitele.

Reflexe žáků

Způsob práce v rámci tématu žáci ocenili jako příležitost dozvědět se spousty nových informací o tématu, které je zaujalo. Část žáků si také uvědomila vlastní pokrok ve zpracovávání informací i v práci s počítačem.

(viz příloha 5)

Doporučení při využití v praxi

Je dobré, aby se volba tématu odvíjela od hlavních cílů, kterých si přejí, aby žáci prací nad tématem dosáhli. Pokud mým cílem není pouze učivo daného tématu, ale chci, aby žáci rozvíjeli i dílčí klíčové kompetence, jako je zpracování informací, vrstevnické hodnocení apod., doporučuji, aby volba tématu práce byla pokud možno co nejvíce na žácích.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení:

Příloha 1: Cíl práce a kritéria hodnocení, způsob zadání práce

Příloha 2: Ukázka prací žáků

Příloha 3: Ukázka vrstevnického hodnocení v aplikaci Seesaw

Příloha 4: Zpětná vazba učitele ke konkrétní ukázce práce žáka

Příloha 5: Reflexe žáků prostřednictvím Google Forms

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.

